

Textversion av Kemikaliepodden avsnitt 11 – Bygga och renovera

[Här kan du lyssna på programmet.](#)

I avsnittet medverkar Erik Gravenfors som är utredare. Programledare är Kristina Falk Törnquist, webbredaktör och kommunikatör (Publicerat den 11 oktober 2019).

- KRISTINA: 0:00:13 Ibland kan den som bygger eller renoverar i sitt hem komma i kontakt med skadliga kemikalier. Går det att undvika dessa kemikalier, och hur ska man i så fall göra? Det och mycket annat ska vi prata om i det här avsnittet av Kemikaliepodden. Jag heter Kristina Falk Törnqvist och jag är kommunikatör här på Kemikalieinspektionen. Till vår hjälp i det här avsnittet har vi bjudit in Erik Gravenfors, utredare på Kemikalieinspektionen. Hej och välkommen, Erik.
- ERIK: 0:00:39 Hej.
- KRISTINA: 0:00:40 Ja, hur ska man då göra om man vill försöka hitta så kemikaliesmarta produkter som möjligt i samband med att man ska renovera eller bygga nytt?
- ERIK: 0:00:50 Ja, det är ju bra att välja miljöbedömda produkter, så som Svanenmärkta produkter, eller någon annan positiv miljömärkning. Och dessutom på byggområdet så finns det speciella system som går att söka fram på internet. Och de här systemen bedömer hälso- och miljöegenskaper hos byggprodukter, och de dominerande är BASTA, Byggvarubedömningen och SundaHus.

- KRISTINA: 0:01:15 Ja, okej. Men hur använder man systemen då?
Kompletterar de varandra på något sätt, eller?
- ERIK: 0:01:20 Ja, absolut. De har lite olika skärning och erbjuder olika typer av tjänster som kan se lite olika ut. Till exempel loggböcker med mera, för lagring av information om vilka byggmaterial som man har byggt in i huset. Men om vi tar de här miljöbedömningssystemen som finns på byggsidan då, så är kriterierna relativt samstämmiga. Och i grund och botten är det liknande kriterier, men det är viktigt också att påpeka att tjänsterna oftast inte är gratis, utan det kan kosta en slant.
- KRISTINA: 0:02:00 Okej. Men går det att hitta byggprodukter som är helt fria från hälso- och miljöskadliga kemikalier? Är det möjligt?
- ERIK: 0:02:06 Här är det viktigt att påpeka att det är leverantörerna av produkterna som har ansvaret för att de här produkterna de levererar, att de ska vara säkra att använda om man följer leverantörens anvisningar. Det går absolut att hitta byggprodukter som har mindre mängd hälso- och miljöskadliga kemikalier, men ibland kan det vara svårt att få all den information man behöver när det gäller innehåll och sånt där.
- KRISTINA: 0:02:33 Okej, men varför ... Hur kommer det sig att det kan vara svårt att få den informationen?
- ERIK: 0:02:37 Ja, det är framför allt för att det inte är obligatoriskt för leverantörerna att deklarerat innehåll av alla farliga ämnen. För kemiska produkter, som färger och limmer och sånt, då får man information om produkten är märkt, och

genom varningssymboler, piktogram. Men för varor så är det bara obligatoriskt att deklarerat de allra farligaste ämnena.

KRISTINA: 0:03:03 Ja, okej. Ja, men om man då har hittat en byggprodukt som man vill köpa, till exempel ett golv, vilken information om kemikalieinnehållet i produkten kan man få av den som säljer varan?

ERIK: 0:03:15 Ja, för varor så har man alltid rätt att få information om varan innehåller ämnen på den så kallade kandidatförteckningen. Kandidatförteckningen är en lista på ämnen som är särskilt farliga. Den heter så eftersom ämnena är kandidater till ett tillståndssystem som finns inom EU:s kemikalielagstiftning Reach.

KRISTINA: 0:03:35 Ja, okej. Det låter jättebra. Hur ska man göra då om man vill begära ut den här informationen?

ERIK: 0:03:40 Ja, det enklaste sättet är nog att skriva ut den blankett som finns tillgänglig på Kemikalieinspektionens webbplats. Och när man har fyllt i blanketten så lämnar man den till butiken som säljer varan, och butiken har då 45 dagar på sig att lämna ut information. Men senare i höst så kommer det faktiskt att lansera en app för mobiltelefoner som privatpersoner kommer kunna använda för att få den här informationen. Appen heter Kemikalieappen, och när den kommer så kommer det bli enklare än vad det är i dag då, för att begära ut den här typen utav information.

KRISTINA: 0:04:16 Ja, det låter ju jättebra.

ERIK: 0:04:17 Mm.

- KRISTINA: 0:04:18 Supersmidigt med en app på mobilen. Kan man alltså begära ut information om vilken vara som helst som finns i butikerna?
- ERIK: 0:04:27 Ja, det här gäller alltså varor som man kan köpa i handeln, men inte kemiska produkter som limmer och fogmassor och så vidare. För byggvaror som exempelvis golv och tapeter, lister, innertak, eluttag, kablar, heltäckningsmattor, köksinredning med mera, så är detta någonting man kan begära. Men när det gäller information om kemiska produkter så finns denna information direkt på förpackningarna i form utav märkning med farlighetssymboler, så kallade faropiktogram. Sen finns det också för kemiska produkter säkerhetsdatablad, men dessa säkerhetsdatablad, de är avsedda för professionell användning.
- KRISTINA: 0:05:10 Ja, okej. Men vad kan man då dra för slutsats om man får beskedet att till exempel ett golv som man är intresserad av att köpa, att det inte innehåller några särskilt farliga ämnen, kan man dra slutsatsen att golvet faktiskt är säkert för hälsan och miljön då?
- ERIK: 0:05:26 Mm, förutsatt att informationen är korrekt är det så klart positivt, men det finns många fler farliga ämnen än de som är uppförda på kandidatförteckningen, alltså det man kan begära ut information om då. Oftast är det tryggare och bättre att välja en produkt som har fått ett bra betyg i något av de miljöbedömningssystem som finns i byggsektorn, eller i den positiva miljömärkningen så som Svanen.

KRISTINA: 0:05:54 Ja, ja, alltså de där byggsystemen som vi har pratat om lite tidigare. Så BASTA, Byggvarubedömningen och SundaHus då? Det är dem?

ERIK: 0:06:02 Exakt, och den positiva miljömärkningen också.

KRISTINA: 0:06:05 Mm, ja, men jättebra. Om vi fortsätter att prata golv ett tag. Det finns en massa olika typer av golv, som till exempel laminat, klinker, trä, plast, parkett och linoleum. Vilken typ av golv skulle du säga är mest kemikaliesmart att köpa?

ERIK: 0:06:21 Det är viktigt att tänka på att golv inte bara är det översta skiktet som man sliter och går på, utan under ytan finns det också andra skikt som också är byggmaterial, så som lim och spackel. Och dessa skikt kan i värsta fall emittera och avge ämnen som kan ha oönskad lukt och i värsta fall vara hälsoskadliga.

KRISTINA: 0:06:39 Jaha, så det är alltså viktigt att ha lite koll på vad som finns under golvet också, att du inte bara fokuserar på själva golvmaterialet om man ska bygga kemikaliesmart.

ERIK: 0:06:48 Jo, det är tyvärr en hel del att tänka på om man vill arbeta seriöst med att undvika skadliga ämnen samt emissioner från byggmaterial. Ja.

KRISTINA: 0:06:55 Mm, men jag förstår. Jag tänkte ställa en fråga också som kanske är lite extra intressant för småbarnsföräldrar. Små barn är särskilt känsliga för kemikalier. Jag undrar om det finns någon typ av golv som du tycker att man bör undvika om man till exempel har små barn som kommer att krypa och leka mycket på golvet?

- ERIK: 0:07:15 Mm, då skulle jag välja ett lågemitterande golv, det vill säga ett golv som inte avger kemiska ämnen i större mängder och som är miljömärkt och fått bra betyg i något av systemen på marknaden. När det gäller befintliga golv som redan finns i huset så innehåller gamla PVC-golv skadliga mjukgörare, och dessa kan ansamlas i damm och orsaka exponering för till exempel barn som kryper på golvet och får dammet på sina händer.
- KRISTINA: 0:07:43 Ja, okej, men nyare PVC-golv då, är de okej?
- ERIK: 0:07:46 Ja, nyare PVC-golv är absolut bättre än de gamla. Man kan också tänka sig att välja bort PVC-golv helt och hållet då och välja ett annat material om man vill vara på den säkra sidan.
- KRISTINA: 0:07:56 Ja, det låter som en ganska enkel lösning. Jag tänkte att vi också skulle prata lite om målarfärg. Det kan lukta rätt starkt när man målar. Vad är det egentligen för ämnen som kommer ut i luften?
- ERIK: 0:08:09 Lösningssmedel brukar vara det första som avges och emitterar från en färg. Och i dag så är de flesta färger vattenbaserade, så det tidigare problemet med de organiska lösningssmedlen med cancerframkallande och neurotoxiska ämnen, det vill säga ämnen som exempelvis kan skada hjärnan och nervsystemet, det har vi inte längre på samma sätt. Det är jättebra. Nu när vi har vattenbaserade färger så behövs det ofta ett konserveringsmedel för att färgen inte ska mögla i burken. Dessa ämnen, de är ofta mycket potenta allergiframkallande ämnen, och det här har blivit ett problem för vissa känsliga individer, framför allt i måleri- och tapetseringsbranschen. Och det behöver man också som

privatperson känna till så att man använder skyddsutrustning så som handskar och så vidare.

KRISTINA: 0:08:55 Just det. Men hur ska man då göra om man vill hitta en målarfärg som är så bra som möjligt för hälsan och miljön?

ERIK: 0:09:03 Som jag har varit inne på tidigare så är miljöbedömningssystemen mycket användbara och ger en bra vägledning även här. Och när det gäller potentiella allergiframkallande ämnen som kan vara sensibiliserande, det vill säga att man kan lätt bli extra känslig för, då ska det i de flesta fall framgå på förpackningarna, innehållet utav de ämnena. Även i de halter som ligger under klassificeringsgränsen då. Men det beror lite grann på halter med mera.

KRISTINA: 0:09:38 Okej. Men jag tänkte lite, sen när man är klar med målandet så kan det fortsätta lukta ett tag. När tycker du att det är okej att man flyttar in i ett nymålat rum, exempelvis ett nymålat sovrum?

ERIK: 0:09:51 Ja, det är svårt att svara exakt på, men man bör vänta ett antal dygn innan man flyttar in så att det mesta av emissionerna av flyktiga ämnen har klingat av.

KRISTINA: 0:10:00 Men kan man alltså sammanfatta det med att det är okej att flytta in när det inte längre luktar från materialen?

ERIK: 0:10:06 Det är svårt att säga eftersom det också finns farliga ämnen som inte luktar. Men stark lukt är ofta en indikation på emission och när lukten avtar, då har emissionen också minskat.

- KRISTINA: 0:10:16 Okej. Ja, men vilket är egentligen bäst då, om man vill vara extra försiktig och minska risken att få i sig hälsoskadliga kemikalier? Är det att måla eller tapetsera?
- ERIK: 0:10:28 Väldigt svårt att ha ett generellt svar på. Olika tapetlim och färger kan innehålla allergiframkallande ämnen också, så det är jättesvårt att ge ett rakt svar på.
- KRISTINA: 0:10:41 Mm, så det handlar kanske mer om att titta på de enskilda produkterna och vad de innehåller.
- ERIK: 0:10:47 Absolut, och som vi tidigare sagt så kan man få en vägledning vad som är bra med hjälp utav de olika miljöbedömningsystemen eller den positiva miljömärkningen.
- KRISTINA: 0:10:56 Just det, ja. Det verkar vara ett återkommande bra tips här.
- ERIK: 0:11:00 Mm.
- KRISTINA: 0:11:01 Och jag tänkte att vi skulle prata lite ... en del om annat som kan finnas i inandningsluften under en pågående renovering. Det kan exempelvis komma luft från fogmassor, limmer, olika byggnadsmaterial i plast och spånskivor. Finns det några kemiska ämnen som du skulle säga är vanliga i luften om man exempelvis renoverar ett rum? Kanske sätter in nytt golv, nya takplattor, nya golvlister samt spacklar och tapetserar väggar.
- ERIK: 0:11:26 De kemikalier som hamnar i luften är ofta en kombination av olika faktorer, till exempel fukt och ventilation och torktider och innehåll utav flyktiga ämnen i produkten med mera. Materialen avger kemiska ämnen till

den omgivande luften, men alla ämnen som finns i inomhusluft kommer inte direkt från byggprodukter, utan en hel del kan också komma från mänsklig verksamhet, så som till exempel matlagning, eldning, eller produkter som vi använder i badrummet som också kan avge en hel del emissioner. Vi har i en tidigare rapport en uppgift om en typisk inomhusmiljö som kan innehålla över 6 000 organiska ämnen, varav cirka 500 kan härledas till byggprodukter.

KRISTINA: 0:12:08 Oj, 6 000 ämnen, det låter väldigt mycket.

ERIK: 0:12:11 Mm. Det kemiska universumet är komplext, men det är ofta inte fråga om 6 000 helt olika ämnen, utan många är besläktade och kommer från samma kemiska produkt. Om man till exempel använder ett oljebaserat lösningsmedel eller något liknande.

KRISTINA: 0:12:24 Okej. Men det är alltså 500 ... av de här ämnena, de här 6 000 ämnena så är det ungefär 500 ämnen som man vet kommer ut från just byggprodukter då.

ERIK: 0:12:33 Ja, det ska man då kunna härleda till byggprodukter. Alla dessa ämnen emitterar då inte direkt från byggmaterialet. Man brukar dela in emissioner i primära och sekundära emissioner. Primära emissioner är kemiska ämnen som emitterar direkt från byggmaterialet, medan sekundära emissioner är det som egentligen uppstår i verkligheten där man kombinerar byggmaterial och där fukt och annat är inblandat, och där det kan också ske reaktioner och ämnen kan brytas ner och såna saker.

- KRISTINA: 0:13:02 Ja, okej, ja. Jaha, så det spelar alltså roll hur man kombinerar olika byggprodukter med varandra, och också faktorer ... att det spelar roll hur fuktigt det är i luften och temperaturen och såna ...
- ERIK: 0:13:16 Ja, det är jätteviktiga parametrar. Själva byggprocessen är avgörande för vilka ämnen som hamnar i luften, faktiskt.
- KRISTINA: 0:13:25 Men då undrar jag, hur ska man ha koll på vilken typ av byggprocess som leder till minst antal kemiska reaktioner? Det känns jättesvårt.
- ERIK: 0:13:33 Här ska man läsa på och följa de rekommendationer som finns för olika byggprocesser. Och gör man det så kan man minska mängden sekundära emissioner i samband med ett bygge.
- KRISTINA: 0:13:45 Okej, men mer så här generellt sett, hur ska man på bästa sätt kunna minska risken att vi får i oss de här ämnena som finns i luften?
- ERIK: 0:13:55 Man ska utgå från att försöka köpa så bra produkter som möjligt, och då får man vägledning ifrån miljöbedömningssystemen. Köp miljöbedömda eller miljömärkta produkter. Men tänk också på att följa producentens instruktioner, och att man ska respektera torktider och ventileras noga och vänta att flytta in i renoverade rum.
- KRISTINA: 0:14:16 Just det. Och vi har tidigare pratat om hur länge man ska vänta när man ska flytta in i ett nymålat rum, men jag tänker på renovering i största allmänhet, är det ... Ett

totalrenoverat rum, hur länge bör man vänta innan man flyttar in i ett sånt?

ERIK: 0:14:33 Mm, svårt att svara generellt, men man bör vänta ett antal dygn innan man flyttar in.

KRISTINA: 0:14:38 Okej. Jag tänkte att vi kunde prata lite om den kemikalielagstiftning som finns på området. Hur skyddade är vi egentligen av den kemikalielagstiftning som finns?

ERIK: 0:14:50 Jo, den kemikalielagstiftning som finns då på EU-nivå, det vill säga EU:s kemikalieförordning Reach, och förordningen om klassificering och märkning av kemiska produkter, CLP, ger ett jättebra grundskydd för oss som konsumenter. Till exempel är det inte tillåtet att sälja kemiska produkter så som färger och lacker och limmer till oss konsumenter om dessa är cancerframkallande, fortplantningsstörande eller mutagena. Men när det gäller varor är skyddet inte fullt lika bra.

KRISTINA: 0:15:23 Ja, okej. Ja, det låter jättebra att det finns såna särskilda förbud, men vad är det som gör att ... Varför är skyddet när det gäller varor inte lika bra?

ERIK: 0:15:31 Dels handlar det om sämre informationskrav. För varor finns inget krav på säkerhetsdatablad eller klassificering och märkning så som det finns för kemiska produkter, utan det enda generella kravet som finns är att man ska få information om innehållet utav ämnen på den så kallade kandidatförteckningen. Och den listan innehåller i dag de allra farligaste ämnena, cirka 200 ämnen.

- KRISTINA: 0:15:57 Okej. Mm. Och hur arbetar vi då, här på Kemikalieinspektionen för att öka skyddet för privatpersoner som använder byggprodukter?
- ERIK: 0:16:08 Ja, vi bedriver tillsyn på byggprodukter enligt den lagstiftning som finns, på till exempel färger och lacker, men också på varor, för att kontrollera att företagen som släpper ut produkterna på marknaden följer regelverken. Vi har också information med råd och tips till privatpersoner om varor och kemiska produkter på vår hemsida.
- KRISTINA: 0:16:25 Ja, just det. Ja, men det har vi absolut, på kemi.se/privatpersoner.
- ERIK: 0:16:31 Just det.
- KRISTINA: 0:16:33 Ja, det finns en hel del föräldrar, och de bygger och renoverar i hemmet. Har du något särskilt råd till de som har barn hemma i samband med en pågående renovering?
- ERIK: 0:16:43 Ja, god ventilation är viktigt, och att inte låta barnen leka i de utrymmen och i samma rum som ni renoverar. Utan undvik exponering så långt det är möjligt. Det är också viktigt att komma ihåg, när det gäller de här kemiska produkterna som man använder vid renoveringen, att man förvarar dem utom räckhåll ifrån barnen då. Så målarfärger och limmer och fogmassor och vidare.
- KRISTINA: 0:17:09 Ja, men jättebra. Ja, men det är jättebra sätt att skydda barnen. Men hur ska vi skydda oss själva? Den som ska använda de här farliga kemiska produkterna, till exempel limmer och fogmassor et cetera, hur ska man skydda sig på bästa sätt?

- ERIK: 0:17:22 Titta på varningsmärkningen på produkterna så får man en bra information av riskerna. Följ anvisningarna på produktens förpackningar. Använd den skyddsutrustning som står föreskriven, till exempel handskar eller andningsskydd, och undvik direktexponering på hud, samt ha en god ventilation.
- KRISTINA: 0:17:40 Okej. Men om olyckan är framme och man exempelvis har råkat få ett stänk i ögonen eller i munnen av någon farlig kemisk produkt, vad ska man göra?
- ERIK: 0:17:50 Skölj ordentligt med vatten. Om du är orolig att du har fått i dig farliga kemikalier ska du kontakta Giftinformationscentralen. De har ofta tillgång till mer information om produkterna och kan ge tips och råd.
- KRISTINA: 0:18:02 Just det, mm. Nu har vi pratat mycket om inomhusbygge. Men utomhus behöver man egentligen en helt annan typ av material som ska klara både hård vind och fukt. Och i bygghandeln finns det exempelvis tryckimpregnerat virke som man ska använda utomhus.
- ERIK: 0:18:22 Ja, just det.
- KRISTINA: 0:18:22 Och då undrar jag, vad är egentligen tryckimpregnerat virke för någonting?
- ERIK: 0:18:27 Ja, kort kan man sammanfatta det med att tryckimpregnerat virke är ett virke som har behandlats med träskyddsmedel för att stå emot rötsvampar och mikroorganismer som kan bryta ner virket. Och impregneringen trycks in under högt tryck i speciella kammare.

- KRISTINA: 0:18:42 Och när tycker du att det är motiverat att använda tryckimpregnerat virke?
- ERIK: 0:18:47 Virke i direkt kontakt med fuktig mark eller vatten kan behöva ett bra träskydd, men även altaner och uteplatser kan behöva tryckimpregnering. Men här finns det också många alternativ. Till exempel ett mer tätvuxet, motståndskraftigt virke skulle kunna vara ett bra alternativ i altaner. Det finns också alternativa träskydd och impregneringar som är mer miljövänliga än den vanliga kopparimpregneringen på marknaden då.
- KRISTINA: 0:19:15 Okej, ja, men det är jättebra att veta. Men när bör man absolut inte använda tryckimpregnerat virke?
- ERIK: 0:19:22 Man ska inte använda tryckimpregnerat virke till inomhuskonstruktioner. Där fyller det ingen funktion.
- KRISTINA: 0:19:28 Mm. Finns det någon annan typ av behandlat virke som du tycker att man ska undvika för att skydda hälsan och miljön?
- ERIK: 0:19:35 Ja, historiskt har det funnits annan typ av impregnering, och gammal impregnering innehöll arsenik. Till exempel så kallat CCA-impregnerat virke innehöll krom, koppar och arsenik, och det ska man absolut undvika. Och naturligtvis ska man undvika kreosotbehandlat virke också, som egentligen endast har använts för järnvägssyllar och telefonstolpar.
- KRISTINA: 0:20:03 Okej. Ja. Tänkte det är ganska vanligt att renovera äldre hus. Vad kan äldre hus innehålla för typ av kemiska ämnen som är förbjudna i dag?

- ERIK: 0:20:16 Ja, i äldre hus, om man har otur då, så kan det finnas asbest i isoleringen samt runt ventilationskanaler, och även i fasad och takbeläggning. Det kan finnas PCB i fogar och i lim, och skadliga ftalater som är fortplantningsstörande och hormonstörande kan finnas som mjukgörare i PVC-mattor. Och vissa typer av gammal mineralullsisolering kan också innehålla cancerframkallande fibrer.
- KRISTINA: 0:20:46 Usch, det lät inte trevligt.
- ERIK: 0:20:47 Nej.
- KRISTINA: 0:20:48 Men hur ska man då skydda sig på bästa sätt om man river i ett gammalt hus?
- ERIK: 0:20:53 Ja, här är det bra att försöka ta reda på vad det är för typer av byggmaterial i huset, och när huset också då är byggt och uppfört, när man använde olika typer av byggmaterial som kunde vara förknippat med skadliga ämnen. Kontakta också experter, det kan vara bra, inom byggmaterialektorn. Det finns många som har väldigt bra kunskap. Till exempel Riksantikvarieämbetet. De har en bra materialguide. Och det finns lokala antikvarier också, till exempel länsantikvarier som kan hjälpa till.
- KRISTINA: 0:21:27 Okej, men då undrar jag så här, vad är bäst egentligen för hälsan? Är det att man river ut gammalt, eller att man i stället försöker att bygga över det äldre materialet? Exempelvis om man har ett gammalt plastgolv med problematiska ämnen, ska man bygga över det eller ska man riva ut det?

ERIK: 0:21:42 Mm, svårt att säga generellt. Om man river ut ett gammalt plastgolv ska man se till att minimera exponeringen så mycket det bara går, så att det inte dammar. Men alternativt kan man bygga över ett gammalt golv med ett nytt golv för att minska exponeringen från det gamla golvet, det går också.

KRISTINA: 0:22:00 Just det. Men byggdammet ska man vara försiktigt med. Det blir allt vanligare att vi handlar det som vi behöver över nätet, så även med byggprodukter. Vad har du för tips och råd att ge till den som vill handla sina byggprodukter på nätet?

ERIK: 0:22:15 Ja, det främsta tipset som vi återkommer till är att köpa kvalitet från välrenommerade leverantörer. Generellt sett har vi den erfarenheten från tillsynen, när vi gör ... Ute bland företagen så ser vi att det är mest avvikelser bland produkter av lägre kvalitet, och ofta är det också då lågprisprodukter det handlar om. Här är det också säkrast att köpa från leverantörer inom EU eftersom produkterna då ska uppfylla de europeiska kemikaliekraven.

[vinjett]

KRISTINA: 0:22:52 Nu har vi kommit fram till den punkt i programmet då vi svarar på frågor som kommit in till oss på Kemikalieinspektionen. Här är en fråga. "Hej, jag har byggt en sänggavel av gamla brädor efter ett altangolv. Golvet har inte varit under tak, utan varit väldigt utsatt för väder och vind. Nu har jag fått höra att det kan vara hälsofarligt. Hur mycket kemikalier finns kvar i träet? Antar att det är tryckimpregnerat och att det kan vara cirka 20-30 år

gammalt. Tjusigt blev det, och tråkigt om vi ska behöva ta ner det.”

ERIK: 0:23:22 Ja, gammal tryckimpregnering innehåller ofta både krom, koppar och arsenik, så kallat CCA-medel, och det här är faktiskt ingenting man ska ha i sovrummet där man sover. Här bör man absolut ta bort den här gaveln, och använd handskar så att du inte kommer i kontakt med virket, och lämna in det på en återvinningscentral som farligt avfall.

KRISTINA: 0:23:43 Ja, just det, ingen tryckimpregnering inomhus.

ERIK: 0:23:46 Nej, inte en gammal typ av tryckimpregnering i alla fall.

KRISTINA: 0:23:48 Nej, just det, precis. Ja, men nästa fråga då. ”Hej, jag är gravid och undrar om det är farligt att spackla och slipa väggspackel i vårt kök, alltså om målaren gör detta. Jag kommer förmodligen utsättas för dammet, eftersom det sprider sig lätt och lägger sig lite överallt, vilket innebär att jag måste städa bort en del damm. Min fråga är alltså hur och om det är skadligt för min graviditet. Jag kommer inte att vistas i rummet när målaren slipar.”

ERIK: 0:24:17 Mm, den här typen av frågor är svåra att svara på ett definitivt sätt eftersom vi inte har produktkännedom om enskilda produkter, och svaret beror så klart på vilka ... vad produkterna innehåller. Konsumenttillgängliga kemiska produkter får inte innehålla ämnen som gör att produkterna ska klassificeras som cancerframkallande, mutagena eller fortplantningsstörande. Det var vi inne på förut. Eftersom samma produkter inom byggbranschen vanligtvis säljs både

till professionella och privatpersoner, samt att arbetsmiljöfrågorna är högt prioriterade i dag, så är det inte troligt att produkterna har de här allvarligaste hälsoegenskaperna. Damm och partiklar är så klart inte bra att andas in, och man ska som sagt undvika att vistas i lokalerna under den tiden de renoveras. Och be om att hantverkaren skärmar av arbetsplatsen med byggplast samt städar ordentligt efter sig. Jag tror inte att du behöver vara orolig i det här fallet.

KRISTINA: 0:25:15 Mm, det låter jättebra. Nu är Kemikaliepodden snart slut, men innan vi tackar för den här gången så skulle jag vilja be dig om dina bästa tips till den som ska bygga och renovera hemma och som vill göra det på ett så kemikaliesmart sätt som möjligt. Vilka är dina bästa tips?

ERIK: 0:25:32 Okej. Tre punkter här då. Nummer ett, köp från välrenommerade återförsäljare och välj bra kvalitet. Nummer två, välj miljömärkta produkter, så som Svanen och liknande, eller produkter som har fått bra betyg av miljöbedömningssystem för byggprodukter. Välj lågemitterande produkter om det finns information om det. Och till slut, följ tillverkarens och leverantörernas rekommendationer, så att ni gör på rätt sätt och väljer rätt kombination av byggvaror.

KRISTINA: 0:26:04 Okej, tack så jättemycket för de tipsen. Om man vill ha fler tips och råd när det gäller kemikalier i vardagen så kan man gå in på vår webbplats, kemikalieinspektionen.se/privatpersoner. Du har lyssnat på Kemikaliepodden som är en podd från Kemikalieinspektionen, en myndighet som arbetar för att minska riskerna för att människor och miljö skadas av

kemikalier. Gäst i det här programmet har varit Erik Gravenfors. Tack för att du var med oss här i dag.

ERIK: 0:26:31 Tack så mycket för att jag fick möjlighet att medverka.

KRISTINA: 0:26:33 Tack också till dig som har lyssnat. Hej då, och tack för oss.